

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
AVDEEV, DMITRII ALEKSANDROVICH

Tulburările psihice și patologia duhului/prof. dr. Dmitri Avdeev; trad. din lb. rusă: Denis Chiriac; carte tipărită cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei. - Iași: Doxologia, 2018

ISBN 978-606-666-770-8

I. Chiriac, Denis (trad.)

61

2

Traducere din limba rusă după originalul *Дмитрий Авдеев, О психических расстройствах и патологии духа, Институт проблем формирования христианского отношения к психическим заболеваниям*, Москва, 2013.

© DOXOLOGIA, 2018

ISBN 978-606-666-770-8

Prof. dr. Dmitri Avdeev

TULBURĂRILE PSIHICE ȘI PATHOLOGIA DUHULUI

Înainte de carte	7
La autorului	11
Primerul capitol	17
1. Psihia - o cruce grea	17
2. Psihia duhului	20
3. Psihia rămasă	20
4. Psihia analizei	24
5. Psihia meninii	24
6. Psihia unilateralității	24
7. Psihia vădit	29
8. Psihia să oprește expansiunea psihiatriei	33
9. Psihia unele aşa-numite dependențe nechimice	37
10. Psihia tulburărilor	48
Carte tipărită cu binecuvântarea	48
Înaltpreasfințitului	55
TEOFAN	55
Mitropolitul Moldovei și Bucovinei	63
Ceremonia muceniciei creștine	63
Procese psihologice ale neînțindării	70
Despre mână	75
Despre zâmbet	80
Doxologia	80
Iași, 2018	86
Doxologie	86
Iași, 2018	86

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
AVDEEV, DMITRII ALEKSEEVICH

Tulburările psihice și patologia duhului. Prof. dr. Dmitri Avdeev; trad. din lim. rusă: Dumitru Chiriac; cu o dedicație cu binecuvântare a Sfântului Părinte Gheorghe Popovici Moldovenesc. București: Editura Doxologia, 2013.

ISBN 978-606-666-770-8

I. Chiriac, Dumitru

61/2013

Dumitru CHIRIAC

Traducere din limba rusă după originalul „Актуры науки. О психических расстройствах и патологии духа.

Института психиатрии и наркологии им. Склифосовского
отделения к психиатрии и наркологии. Москва. 2013.

Издательство

Doxologia

ISBN 978-606-666-770-8

© Doxologia, 2013 ADGOLIA

ISBN 978-606-666-770-8

Cuprins

Prefața autorului 7

ARTICOLE ȘI COMENTARII

Boala psihică – o cruce grea 11

Patologia duhului 17

Ce mi-a rămas pe suflet după tragedia din Pskov? 20

În procesul analizei cauzelor comportamentului
suicidal se greșește din pricina unilateralității 24

Satanism vădit 29

Trebuie să oprim expansiunea psihiatriei 33

Despre unele aşa-numite dependențe nechimice 37

Despre tulburările de personalitate (psihopatia) 48

Despre păcatul sodomiei 55

Despre frică 63

Nevoința muceniciei creștine:
o problemă, ilustrează în
aspecte psihologice ale neînfricării 70

Despre mânie 75

Despre stres 80

Dezbateră: „Ortodoxia și Psihoterapia” 86

Repere din istoria psihiatriei ruse: viziunea unui medic ortodox	106
Respect pentru oameni și cărti Despre profesorul psiholog V.A. Sneghiriov	117

INTERVIURI

Vindecarea sufletului	125
Despre purtarea de grijă față de suflet	132
Calea spre îngrijirea sufletului	138
Cine și cum vindecă	141
Originea bolilor	146
Despre autor	152

Prefața autorului

Dragă cititorule, carte propusă atenției reprezintă o colecție de articole alese ale autorului, publicate în mass-media ortodoxă. Articolele acestea sunt destinate lecturii unui cerc larg de cititori, fiind dedicate, deopotrivă, problemelor sufletului sănătos și ale celui bolnav. Autorul desemnează prin „patologia duhului” bolile duhovnicești și bolile provenite din păcate care îl aduc pe om la situații dificile în viață, iar adesea, și la urmări iremediabile.

Autorul vorbește despre originea agresivității, mâniei, stresului și a altor frici. El scrie despre problemele întâmpinate în calea acordării ajutorului psihiatric, povestind despre psihiatria ortodoxă și despre perspectivele ei. În articolul intitulat *Despre păcatul sodomiei*, autor acestor rânduri, bazându-se pe învățătura Bisericii Ortodoxe referitoare la această problemă, ilustrează imposibilitatea acceptării păcatului drept normă. Lucrarea include comentarii pe teme de actualitate, articole legate de istoria psihologiei și a psihiatriei, precum și alte materiale. Cartea se termină cu interviurile *Vindecarea sufletului* și *Despre purtarea de grijă față de suflet*.

În cadrul unei cărți deosebite a făcut uz autorul este simplu și
înțeleabil. În cadrul unei cărți foarte scrisă într-o asemenea manieră
deosebită și cu o persoană străină de domeniul psihiatriei și al psihologiei să nu întâlnească dificultăți în
cursul lecturii textului. Autorul speră ca această carte să le fie utilă cititorilor.

ARTICOLE ȘI COMENTARII

Boala psihică – o cruce grea

Numărul persoanelor care suferă din pricina bolilor psihice a crescut cu 13% în ultimii ani, ne comunică ITAR-TASS. În total, în Rusia trăiesc peste 1,3 milioane de oameni care suferă de asemenea afecțiuni. Conform cuvintelor lui Iuri Alexandrovski, profesor la Centrul Științific de Psihiatrie Socială și Judiciară „V.P. Serbski”, membru corespondent al Academiei Ruse de Științe Medicale, numărul lor este în continuă creștere. Totodată, psihiatrul menționat s-a plâns de faptul că în Rusia se urmărește o creștere semnificativă a numărului de cabineți de psihiatrie și de psihoterapie, în condițiile în care o mare parte dintre pacienți ar putea primi tratament ambulatoriu.

Despre cauzele creșterii bruște a numărului de invalizi din pricina bolilor psihice în Rusia ne vorbește ilustrul medic psihiatru, psihoterapeut, psiholog medical, doctor în științe medicale, director al Institutului pentru Formarea unei Atitudini Creștine Față de Bolile Psihice, Dmitri Avdeev.

Nu am motive să nu cred în veridicitatea acestor date. De exemplu, din anul 1991 până în anul 2000, numărul de persoane recunoscute ca bolnave (în cifre exacte: 38, 4 din 100.000 de persoane) a crescut cu aproximativ 54%. Vă pot prezenta și următoarele date: în țara noastră există 21.680.000 de persoane care suferă de diverse afecțiuni psihice, ele constituind 14% din populația

Rusiei. Sunt diverse cauze care au generat creșterea indicilor tulburărilor psihice și ai afecțiunilor survenite drept urmare a unei patologii psihice. Bineînțeles, și știința e departe de a cunoaște tot ceea ce ține de natura bolilor sufletești, multe forme ale afecțiunilor psihice tratându-se foarte greu, iar uneori rămânând tratabile într-un grad redus. De aceea, sunt multe de făcut în această privință atât de oamenii de știință, cât și de practicieni. Este nevoie de: detectarea în timp util a tulburărilor psihice; măsuri profilactice mai eficiente; construcția de noi clinici moderne; perfecționarea procesului de acordare a asistenței ambulatorii, și de multe altele. Pe deasupra, această activitate ar trebui să aibă susținerea statului și a multor instituții sociale.

Însă aș vrea să vă mai spun ceva. Creșterea gradului de îmbolnăvire își are originea, în mare parte, în răspândirea largă în societate a formelor nepsihotice ale patologii psihice (nevrotice, legate de stres, somatoforme, depresive, tulburări de personalitate), a căror apariție este legată în mare măsură de factori sociali, de stilul de viață al oamenilor și, ceea ce este mai important, de factori duhovnicești. Cu toate acestea, tulburările indicate mai sus sunt detectate într-o măsură foarte mică, iar oamenii adesea nu primesc ajutorul cuvenit. Conform datelor cercetărilor de epidemiologie clinică, statistica reală este următoarea: 250-300 de cazuri de îmbolnăvire la 1000 de persoane. Aceste date denotă că practic fiecare al treilea rus se confruntă cu asemenea probleme.

Biserica pe bună dreptate indică înrobirea sufletului omului de patimi drept factor al apariției bolilor psihice (*Bazele Concepției Sociale a Bisericii Ortodoxe Ruse*).

Ce vedem în jurul nostru? Societatea este pătrunsă tot mai mult de lipsa de spiritualitate. Copiii nu mai sunt educați de mama și de tata, ci de internet și de televizor. 70.000 de tineri mor zilnic în Rusia din pricina consumului de substanțe narcotice. Și mass-media contribuie la amplificarea „nebuniei” națiunii. Doar o persoană foarte puternică din punct de vedere psihic mai poate face față unui buletin de știri. În luna februarie a anului curent, 2013 spre exemplu, țara a fost, practic, invadată de un șir de suicide ale copiilor. Atunci am venit cu un apel către mass-media, către directorii canalelor de televiziune, cu rugămintea insistență de a înceta să mai trâmbițeze acest subiect. În general, dacă abordăm tematica suicidului, trebuie să subliniem în mod special faptul că, din rândul sinucigașilor, doar 10% sunt persoane grav bolnave din punct de vedere psihic, cu un diagnostic stabil. Însă 90% sunt persoane care nu au vreo patologie psihotică sau suferă de una nesemnificativă, dar care, bineînțeles, sunt grav bolnavi și afectați duhovnicește. Sfinții Părinți spun că sinuciderea este uciderea omului de către demon prin mâinile omului însuși. De exemplu, în perioada dintre anii 1992 și 2005, în Rusia au pierit din pricina suicidului aproximativ 775.500 de oameni. Cifra aceasta este comparabilă cu populația unui oraș regional mare. Deseori la acest pas ireparabil și îngrozitor duce depresia îndelungată. Iată încă un lucru interesant legat de acest subiect: doar 3-4% dintre tulburările psihice sunt legate de tulburări biochimice ale creierului. În consecință, pentru ceilalți 96-97% dintre bolnavii afectați de depresie cauzele suferințelor lor vin dintr-o altă dimensiune: criza de personalitate, conflicte de valori, vacuum duhovnicesc.

În vremurile noastre se vorbește tot mai des despre aşa-numitul „sindrom de oboseală cronică”. În perspectiva clinică a acestei afecțiuni, în prim-plan apar simptomele asteniei: slabiciune permanentă și instalarea rapidă a oboselii. Asemenea oameni „se agață” de viață. Ei sunt apatici și puțin capabili de muncă. „Am obosit” este expresia lor preferată. După opinia mea, excludând ceilalți factori, sindromul oboselii cronice este adesea rezultatul vieții fără harul lui Dumnezeu. Îmi vine greu să îmi imaginez o asemenea boală la Sfinții Părinți. „Bucuria mea, Hristos a înviat!” – cu acest salut pascal îl întâmpina Sfântul Serafim de Sarov pe fiecare dintre cei veniți la el.

Sunt profund convins de faptul că multe forme de tulburări psihice, mai ales cele care constituie aşa-numita „mica” psihiatrie (care după cuprinderea sa întrece cu mult „marile” psihoteze, precum schizofrenia și altele), se tratează prin intermediul îmbisericirii, al organizării vieții în conformitate cu adevărurile evanghelice, al luptei cu patimile. Înțeleg că mulți nu vor folosi această „rețetă”, dar o spun pentru cei care chiar vor să o audă.

Mi se poate obiecta: poți să nu fii un om credincios și să nu suferi de vreo boală psihică; și, dimpotrivă, poți fi o persoană credincioasă și să fii bolnav. Nu am răspunsuri la aceste întrebări. Căile lui Dumnezeu ni se vor descoperi în veșnicie. Boala psihică este o cruce grea. Nu vom reuși să-i cunoaștem până la capăt taina apariției și sensului ei duhovniceșc, aşa cum nu putem înțelege până la capăt nici sufletul omului, căci este chipul lui Dumnezeu. De aceea, nici nu există o cauză universală care să explice apariția tulburărilor psihice.

Este nevoie să menționez faptul că bolile psihice reprezintă doar cazuri particulare de afectare a naturii umane. Din vremea protopărinților noștri natura ne-a fost afectată de păcat. Din acest motiv, un om care suferă de o afecțiune psihică nu este nici cel mai bun, dar nici cel mai rău dintre noi. El își duce propria sa cruce. La Sfântul Ignatie Briancianinov găsim niște cuvinte minunate: „Și celui orb, și celui lepros, și celui nebun, și pruncului, și criminalului, și păgânului acordă-i cinste, ca chip al lui Dumnezeu. Ce te privesc nepuțințele și neajunsurile sale? Fii cu luare aminte la tine însuți, ca să nu ai un neajuns de iubire”.

În încheiere, aş vrea să reproduc câteva rânduri dintr-o scrisoare a unei persoane care suferă de o tulburare psihică: „Mi s-a întâmplat următorul lucru: mă simteam foarte rău. Am intrat în biserică, m-am apropiat de icoana Domnului Iisus Hristos și am început să mă rog din iniță. I-am înșirat Domnului tot necazul meu și I-am cerut ajutorul. Atunci când am ieșit din biserică, în suflet mi s-a instalat o stare de bucurie și de pace, m-am umplut de lumină. Dumnezeu m-a ajutat. Pe când abia mă îmbolnăvisem, voiam foarte mult să scap de boala psihică. Cu timpul, am înțeles că boala mea este un cadou mântuitor de la Dumnezeu, că, purtându-mi crucea, îmi mântuiesc sufletul. Boala m-a schimbat, am devenit un cu totul alt om. Dacă se poate spune așa: am devenit mai umană decât eram. Îi sunt recunoscătoare lui Dumnezeu pentru boala, pentru milostivirea și dragostea Sa față de mine. Atunci când sufletului meu îi este foarte greu, încep să-I mulțumesc lui Dumnezeu pentru toate și mi se face mai bine. Boala mea (schizofrenia) m-a adus la Dumnezeu.

Ea, ca un colac salvator, nu mă lasă să mă încerc în păcate și în plăceri lumesti, mă aduce la pocăință, la curătirea sufletului și la mântuire. Am stat într-un spital psihiatric, mă simțeam foarte rău acolo, iar tratamentul nu mă ajuta. Când mama a lăsat pentru mine un pomelnic pentru 40 de Liturghii și 40 de Proscrimidii la biserică, atunci medicamentele și-au făcut efectul și am început să mă însănătoșesc cu pași repezi. De când mă împărțesc de două ori pe lună, am început treptat să mă și vindec. Slăvă lui Dumnezeu pentru toate! A., din orașul Moscova".

Revista *Russkaia narodnaia linia*

Patologia duhului

Dimineața zilei de luni, 5 noiembrie 2012. Toate agențiile de presă informează despre uciderea monstruoasă a unor persoane nevinovate, împușcate cu cruzime de tovarășul lor de muncă, un oarecare Vinogradov. Șase persoane au fost omorâte, o femeie se află în stare critică în secția de reanimare, iar două persoane au fost rănite. A avut loc o adevărată tragedie. Răușa cătorul a și fost numit „Breivikul rus”. Pe semne, asta a și urmărit. Iar lucru cel mai îngrozitor este faptul că ne-am obișnuit deja cu asemenea acte: Eviukov, care a împușcat oameni în supermarket; apoi un nesăbuit beat care a călcat niște copii orfani pe strada Minsk, iar acum acest jurist nenorocit...

După cum s-a dovedit mai târziu, el și-a făcut planurile vreme de un an întreg, s-a pregătit minuțios, a cumpărat arme, iar în dimineața zilei incidentului și-a declarat ura crâncenă față de întreaga umanitate pe pagina sa de pe site-ul de socializare rusesc „VKontakte”. Mă îngrozește faptul că îndemnul său: „Omoară-i pe toți”, a avut ecou mare: utilizatorii rețelei de socializare i-au dat aproximativ 5000 de like-uri. Aceștia sunt potențiali Breivik și Vinogradov. Această realitate denotă un nivel nemaiavuzit de agresivitate în societate, în general, și în mediul tinerilor, în special. Se cunoaște faptul că tinerii „trăiesc” cu precădere în rețelele de socializare.

Se spune că acest Vinogradov l-a cunoscut și l-a tratat cu antidepresive. Deși nici această informație nu a fost confirmată. Vecinii, care îl cunosc de mulți ani, nu au observat nimic straniu sau suspect. M-am străduit să cunosc tot ceea ce s-a scris și s-a înregistrat despre acest criminal. Ca psihiatru, vreau să spun că ar fi nedrept și prea simplu să le punem pe toate pe seama tulburării psihice. „A împușcat niște oameni nevinovați, înseamnă că suferă de schizofrenie” – din păcate, aşa gândesc mulți. În asemenea cazuri, de obicei spun că ticăloșenia nu este un diagnostic. Atâtă scrupulozitate și organizare a acțiunii, pregătirea de luni de zile pentru momentul crimei – aceasta nu este urmarea unei boli în sens clinic. Este rodul unei renașteri profunde a sufletului, produsul degradării și al demonizării lui. Este satanism în acțiune. Pe deasupra, în psihiatrie există conceptele de „responsabilitate” și de „iresponsabilitate” pentru faptele comise. Nu urmărим nici un fel de „iresponsabilitate” psihică în acest caz. Ba chiar mai mult, poți fi o persoană bolnavă sau foarte bolnavă psihic, însă acest fapt nu te va aduce sub nici o formă la asemenea urmări monstruoase. Același Breivik chiar insistă în privința sănătății sale psihice. Este un lucru lesne de înțeles: dacă era recunoscut bolnav, întreaga sa „filozofie” se ducea pe apa sămbetei. Atunci, în locul „eroismului” său ar fi rămas o simpă nebunie. Și profana-toarele care au sărit pe amvon (Pussy Riot) au preferat să fie specificat faptul că nu sufereau de boli psihice. Altfel, din întreaga lor ură față de Biserică s-ar fi ales praful.

Părinții lui Vinogradov nu au intrat în odaia lui. El nu le permitea. Iar acest lucru nu-i deranja, pesemne.

Doar fiul lor nu bea, este linistit și amabil... Probabil că în apartamentul lor fiecare își avea propria viață. Putem merge chiar mai departe cu silogisme: familia lor este un micromodel al societății noastre. Noi toți trăim într-un fel de coajă. Părinții nu știu cu ce se ocupă fiul lor în odaia învecinată. În lift nu ne mai salutăm vecinii. Școala este interesată doar de binecunoscutele puncte de la examenul unic de stat*. Iar, de curând, un Tânăr a venit la mine la consultație psihologică și mi-a cerut un sfat. „De cinci ani frecventez biserică. Nu salut și nu comunic cu nimeni, și ceilalți fac la fel”, îmi povestea el. Cum spunea Jvanetki? Școala pentru învățători, iar spitalul pentru medici... Este trist ceea ce se întâmplă. Nu ne mai amintim de agapele primilor creștini. Nu îl voi uita pe un preot bătrân din Ciuvașia care, de ziua sfântului său ocrotitor, după slujbă, i-a hrănit pe săturare pe toți cei care veniseră să se roage la biserică. Or, banii aceia puteau fi folosiți pentru nevoile parohiei?!

Nu vreau să prezint realitatea numai în nuanțe intunecate. În viața noastră există și multe lucruri bune. Asemenea preoți sunt și vor fi în Rusia. Dar, oare, putem schimba situația în mai bine? Sigur că da! Fiecare dintre noi trebuie să înceapă schimbarea cu sine însuși. Atunci și societatea va fi mai bună.

Revista Russkaia narodnaia linia

* Echivalentul examenului de Bacalaureat [n.tr.]

Ce mi-a rămas pe suflet după tragedia din Pskov?

Doi elevi în vîrstă de 15 ani, o fată și un băiat, au fugit de acasă, fiind căutați timp de trei zile. Atunci când au fost găsiți, ascunși într-o casă, preț de câteva ore adolescentii au fost rugați să iasă, însă aceștia nu făceau decât să împuște în direcția mașinii de poliție și a caselor învecinate. Ei s-au barricadat în casă și nu lăsau pe nimeni să intre. Toate acestea erau transmise de ei direct pe rețelele de socializare, însotite de comentarii și postări; se sfătuiau cu spectatorii lor cum să prodeze: să deschidă ușile sau să piară.

În cele din urmă, copiii respectivi au decis că „vor pleca frumos”, schimbând focuri până la ultimul glonț. Atunci când detașamentul cu destinație specială a folosit grenade paralizante și a început asaltul, copiii au fost găsiți morți, având răni de la gloanțele...

Sufletul mi s-a împotravit până în ultimul moment, refuza să accepte informația comunicată de prezentatorul buletinului de știri. Din păcate, în fiecare zi, sau la fiecare două zile, auzim sau citim despre întâmplări tragice care ne înfioară. Dar această întâmplare depășește paradigma lor. Am văzut cu toții cu propriii ochi ultimele minute din viața acelor pui de om care înregistrau video totul și postau pe rețea. După incident,

funcționarii poliției ne asigurau de pe ecranele televizoarelor de faptul că totul s-a făcut corect și că poliția a acționat în mod calificat și competent. Cu alte cuvinte, a fost o operațiune „reușită”. Doar că nu s-a reușit salvarea copiilor respectivi. Este de înțeles faptul că avem de-a face cu o situație ieșită din comun, dar... Voiam să se găsească niște eroi, însă aceștia au lipsit.

La rădăcina acestei drame, ca și în multe alte cazuri, este lipsa dorinței de a ajuta sau incapacitatea de a înțelege, de a ierta, de a ajuta. Sfinții Părinți au niște cuvinte deosebit de precise în acest sens: „Nu fi exagerat de corect”. Deși destul de des noi, cei maturi, aşa ne și comportăm în relația cu copiii: „Eu am zis”; „Eu știu mai bine și punct”.

Nu demult am avut la consultație un asemenea tată „absolut corect” cu fiica sa de 16 ani, care plânghea în hohote. Firește, tata „știa mai bine” cu cine fiica sa trebuia să prietenească, ce să asculte, la ce să se uite, ce să citească. Doar că duhul acestei „corectitudini” nu era al lui Hristos. Nu avea nici o dorință de a pătrunde în esența lucrurilor, de a înțelege, de a explica sau de a se ruga fierbințe pentru fiica sa. În schimb, avea o serie de interdicții. Pe tot parcursul întâlnirii noastre, tatăl respectiv nu reușea nicidcum să înțeleagă de ce nu mă grăbesc să-i susțin punctul de vedere.

Copiii noștri trăiesc în spațiul virtual. Din păcate, este o realitate de netăgăduit. Nu că îl folosesc, ci trăiesc în el! Bineînțeles, nu toți, dar majoritatea lor copleșitoare. Părinții unui elev de clasa a II-a mi-au povestit că învățatoarea le-a cerut să-i creeze copilului o pagină pe rețeaua de socializare „VKontakte” ca să aibă acces permanent